

כתרי תורה

כתר מלכות - מאן מלכי רבנן

רבי יוחאי ב"ר יוחאי מניח זלה"ה
חבר ב"ד ראדע - כ' אייר תשט"ז
רבי יוחאי ב"ר יוחאי עכהאל זלה"ה
ר"י תורת משה ירושלים - כ' אייר תשכ"ח
רבי זכריה ב"ר יוסף שרעבי זלה"ה
רב שכונת מחנה יהודה פ"ת - כ' אייר תשל"ב
רבי אהרן ב"ר אהרן הלוי גמיל זלה"ה
מרבני פרדס חנה - כ"ב אייר תשס"ז
רבי שלמה ב"ר שלום טובים זלה"ה
רבה של יהוד - כ"ד אייר תשע"ז

לק"י • פרשת אמר אל הכהנים ה'תשפ"א ב'של"ב • גליון נ"ב
הגות והלכה בפרשת השבוע במשנת רבותינו גאוני תימן זיע"א

איך לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה • הערות והארות יתקבלו בברכה בטלפון 0504139964 או במייל avish964@gmail.com

לע"נ ידיד ורע אשר שמחת התורה שכליבו ועל פניו האירה כל סביבותיו, זכה להרביץ תורה ולהעמיד בתי מדרשות לשקידתה הרב רפאל אליהו אליעזר זצ"ל ביבלחט"א הרב צבי בלאט שליט"א • ולע"נ דודי הרב אברהם ב"ר דוד בדיחי זצ"ל, הרב משה ב"ר שלום צאלח זצ"ל, ומרת אורית ב"ר מנחם שרעבי ע"ה • ולזכות הרב אברהם ב"ר יוסף שליט"א, הרב אהרן ב"ר יוסף זכריה ב"ר יוסף ור' ישראל ב"ר יהודה הי"ו. ומרת אסתר ב"ר יוחאי תחיל' לרפואה שלמה במהרה בתוך שאר חולי ישראל, אבי"ר

כתר של-א"ש

ויאמר 'אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא ישמא בעמיו (כ"א, א). איתא ביבמות (קיד, א) ת"ש אמור ואמרת (פירש"י, שתי אמירות הללו למה). להזהיר גדולים על הקטנים (פירש"י, שלא יטמאו).

ותמה מוהר"ח כסאר זלה"ה בקיץ המזכות, מדוע נתייחדה מצוה זו יותר משאר מצות שנאמר בה להזהיר גדולים על הקטנים, וראוי היה לכתוב דרשה זו באחת משאר המצוות השייכות לכלל ישראל וממנה נלמד לכל התורה. וביאר, דבשאר מצות א"צ להזהיר כל כך, דאף אם האב אינו נזהר כ"כ, הרי הבן רואה את שאר הציבור שנוזהרים במצוה ולומד מהם. אבל בטומאת כהנים, שאין ישראל מוזהרין בה, אם יראו הקטנים שהגדולים מזלזלים בה, הם לומדים מהם. כך נלע"ד כוונתו וע"ש.

ונראה לבאר עפ"י דברי המדרש (ויק"ר פכ"ו ו') הדא הוא דכתיב, יראת ה' טהורה עומדת לעד. א"ר לוי מיראה שנתירא אהרן מלפני הקב"ה, זכה ונתנה לו הפרשה הזו שאינה זזה ממנו ולא מבני בניו עד סוף כל הדורות, ואינו פרשת המת. וכ"ה במדרש הגדול, א"ל הקב"ה אע"פ שעתידי ביהמ"ק ליחרב והקבנות בטילים וכהונה גדולה נפסקת, הטהרה אינה בטילה לעולם, לכך נאמר יראת ה' טהורה עומדת לעד, א"ר שמואל, טהרה כתיב (פי' כתיב חסר, כאילו נכתב, טהרה עומדת לעד), ע"ש.

ויש להתבונן, מה השייכות בין יראת ה' לזכות שתשתייר לו מצות הטהרה לעד. וע"פ האמור א"ש, דמצוה זו שאינה נוהגת בכל ישראל, ויכול להחזיק בה רק מי שהוא ירא שמים, שאז ילמדו ממנו בניו אחריו, ובלא זה לא תתקיים מצוה זו בידיהם. הנה למדנו, כי הרוצה שיוכו בניו להתגדל ולהתרומם על כל המעשים, אינו יכול לפטור עצמו במה ששולח את בניו למוסדות החינוך היותר טובים, אלא עליו להשפיע עליהם מעצמו, ואז יזכה לראות ורע קודש ברחש השם, אכ"ר. שבת שלום.

כתר ההלכה

הגאון הרב נתנאל עומיסי שליט"א - מרבני בית ההוראה 'פעולת צדיק' לעילוי נשמת אביו רבי יוחאי ב"ר יצחק עומיסי זלה"ה - נלב"ע כ"ז אלול התש"פ תפילת ערבית בבית הקברות

א[מעשה ונתאספו מנין אנשים בבית הקברות בהר המנוחות ביום-להתפלל על הקבר ביום היארצייט. לאחר מכן משחשכה, רצו להתפלל ערבית באחד השבילים שבין חלקות הקברים, ונסתפקו האם אכן מותר להתפלל שם, וכן האם צריכים הם ליטול ידיהם לפני התפילה מפני רוח רעה. תשובה: ראשית לעניין קריאת שמע בבית הקברות [וה"ה תפילה] קי"ל שאסור משום לועג לרש (ש"ע סי' ע"א ס"ו). וי"א דכל שהוא בין הקברים אף שהוא מחוץ לד' אמות מהקבר, אסור, ונכון להחמיר בכל שטח בית הקברות (משנ"ב סי' מ"ה סק"א, כ"ח שם סק"א, הלכה ברורה ח"ד עמ' תפ"ה). מאידך י"א דהאיסור הוא דווקא בתוך ד' אמות של הקבר (ב"ח סי' מ"ה, עולת תמיד שם סק"א, שתילי זתים שם סק"א). אמנם אם יש גדר חוצצת וכמו שיש בין השבילים בהר המנוחות, מותר לכו"ע אף לכתחילה להתפלל ואפילו בתוך ד' אמות של הקבר, כיון שהמחיצה מפסקת ואין בזה משום לועג לרש (ש"ע הגר"ז שם אות א', כ"ח שם). ודרך אגב אעיר בעניין התפילות בקבר רש"י ור"א בנו וכן בקבר ר"מ בעל הנס כיון שהם גנוזים במערה, הרי זו רשות בפני עצמה ומותר, כ"כ בגשר החיים (פכ"ט סי"א), אמנם כבר כתב החיד"א בשם הגדולים מערכת ראב"ן כי הצדיקים נקראים חיים ולכן מנהג ישראל להתפלל תפילותיהם סמוך לקברי הצדיקים, יעו"ש.

ולעניין רוח רעה, הנה לדעת מרן השו"ע (סי' ד' סעי' כ"ג), הנכנס לד"א של מת צריך נטילה לק"ש ולתפילה וולדעת מהרי"ץ בע"ח ח"א דף ד' ע"ב אף לשאר ברכות, ועי' פסקי תשובות סי' ד' הערה 291 דתהילים ותחינות שבבית הקברות מותר שזהו צורך המקום. ולכן נראה בשאלה הנ"ל אף שהיה מותר להתפלל בשביל שבין חלקות הקברים, מ"מ מי שהיה בתוך ד' אמות של הקבר, צריך ליטול ידיים לפני התפילה.

לחתוך ציציות ישנות כדי לקשור חדשות

ב[נשאלתי, האם מותר לגזור את הציציות מן הבגד ע"מ לקשור שם חוטים חדשים. תשובה: הנה מרן השו"ע (סי' ט"ז ס"א) פסק שמותר להתיר ציצית מטלית אחת ולתנה בטלית אחרת. וכתב המשנ"ב (סי' ג') דה"ה שמותר להסיר החוטים הישנים כדי ליתן שם חדשים וכן אם נחתכו החוטים מארכם ורוצה להחליפם. וכתב עוד, שלא יקרע את החוטים אלא יתירם מהבגד משום בל תשחית, שהרי אחרים ישתמשו בהם. משמע שאם אין מי שישתמש בהם, מותר לחתכם. ודעת החיי אדם (כלל י"א סעי' ל"ב והביאו המשנ"ב שם) שאין בזה משום בל תשחית כיון שאינו עושה דרך השחתה אלא כדי להחליף חוטים, וכתב דלכן אם יש טורח להתירם, מותר לחתכם.

ולעניין אם מותר לזרוק את החוטים החתוכים לאשפה, אף שפסק מרן השו"ע (סי' כ"א ס"א) שחוטיו הציציות שנפסקו יכול לזרוק לאשפה, המנהג לגנוזם וכדעת הרמ"א שם (שת"ז שם ס"ק ד').

הצטרף לשלשה שסיימו לאכול ולא ברכו

ג[פסק מרן השו"ע (סימן קצ"ז ס"א) שניים שישבו לאכול ובא השלישי לאכול עמם לאחר שגמרו, הרי הוא מצטרף עמם לזימון (ואף חייב לזמן עמהם, עי' ביאור הלכה שם ד"ה מצטרף). והטעם, כיון שעדיין אין דעתם לברך ברכת המזון ואם יביאו לפניהם איזה דבר מאכל, יאכלו, לכן מצטרפים.

ונשאלתי, האם הדין הנ"ל הוא גם כשישבו שלשה ובא הרביעי והצטרף אליהם, או שדווקא בשניים שאז הם צריכים לו וחיבים לצרפו. תשובה: הנה פשוט הוא מהגמ" (ברכות מז.) והפוסקים (מאמר מרדכי והביאור הפוסקים), שהדין הנ"ל הוא גם ככה"ג שהיו שלשה והרביעי הצטרף עמם, ולא עוד אלא שיש אומרים (אור רועו ה' סעודה סעי' תקס"א) דבשלשה, מצטרף הרביעי אף כשדעתם לברך ברכת המזון, דדוקא בשניים שלא חל חיוב זימון כלל, אין השלישי מצטרף כשדעתם לברך, אבל כשכבר יש חיוב זימון אף שדעתם לברך כל שלא ברכו יכול להצטרף איתם. והראיה ממעשה דשמעון בן שטח (ברכות מת.) שנצטרף לינאי וחבריו אחר שהיה דעתם לברך ברהמ"ז כמבואר שם. אלא שיש חולקים (תוס' פסחים קג. ד"ה כיון) ומבארים את הגמ' בברכות באופן אחר וכן נקט הביה"ל (סי' קצ"ז ד"ה אינו מצטרף) שדעת רוב הראשונים שאין צירוף לזימון כשהיה דעתם לברך ברכת המזון.

ולמעשה נראה דהן בשניים ובא שלישי להצטרף עמם והן בשלשה ובא הרביעי להצטרף עמם, אם עדיין לא היה דעתם לברך ברכת המזון אף שסיימו לאכול, מצטרף האחרון עמם. ודרך אגב, אזכיר שמנהגו שמועיל צירוף שלישי בשתיית רביעית משקה חוץ ממים (שת"ז שם ס"ק ט"ו, שע"ה ח"א סי' ל"ג ס"ג).

'תמימות רבותינו

וספרתם לכם ממוזרת השבת מיום הביאכם את עמור התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה: עד ממוזרת השבת השביעית הספרו זמשיים יום והקרבנם מנוזה וזרעה לה' (כ"ג, ט"ז ט"ו)

דין ספירה בלילה

א כתב רבינו הרמב"ם (פ"ו מתמידין ומוספין הכ"ב) מצות עשה לספור שבע שבתות תמימות מיום הבאת העומר שנאמר וכו' ומתחילת היום מונין, לפיכך מונה בלילה, מליל ששה עשר בניסן. מקור דין זה במנחות (סו, א) דפריך יכול יקצור יספור ויביא ביום (פי' דהא כתיב מיום הביאכם), ת"ל שבע שבתות תמימות תהיינה, אימתי אתה מוצא שבע שבתות תמימות, בזמן שאתה מתחיל למנות מבערב ע"כ.

אם משום תמימות יש לספור בתחילת הלילה

ב והנה כתב הרא"ש (פסחים פ"י סי' מ) בשם ר"י, דיכול לספור כבר בספק חשיכה, וא"צ להמתין עד שיהיה לילה ודאי, דהא ספירת העומר דרבנן, וספיקא דרבנן לקולא. ועוד, דעדיף לספור סמוך לחשיכה, משום תמימות ע"כ. פירוש שאם ימתין עד שיהיה ודאי לילה, יחסרו כמה רגעים מליל ט"ז ניסן, ולא יהיו השבעה שבועות תמימות.

אבל התוספות (מנחות סו, א ד"ה זכר) **שהביאו דין זה סיימו** זאין נראה ולא פירשו מטעם מה. **גם הר"ן** (פסחים כה, א מדפי הר"ף) **כתב** דאין לספור קודם שיהיה ודאי לילה, ופירש טעמו, חדא, שאין להכניס עצמו לספק לכתחילה. ועוד דכל שסופר בלילה תמימות קרי ליה.

ג ויש להביא ראיה לדברי הר"ן דכל שסופר בלילה חשיב תמימות, שהרי במנחות (סו) ילפינן להסמיך את זמן קצירה לספירה, מהפסוק מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות (דברים ט"ז, ט), פי' מיד לאחר שקוצר יתחיל לספור. וממילא אחר שלמדנו שהספירה בלילה משום תמימות, ממילא גם הקצירה בלילה וכו"כ בקרבן העדה והרדב"ז על הירושלמי במגילה דלהלן דבעינן קצירה וספירה סמוכים. וכן מוכח מדברי תוספות עב, א ד"ה אף, דלענין ספירה לא שייך לחלק בין יום שלפניו ליום שלאחריו דהא ילפינן קצירה וספירה בלילה. ורק הבאת העומר ביום דכתיב מיום הביאכם. ולכך מסקנת הגמרא שם, קצירה וספירה בלילה, הבאה ביום, וע"ש פירש"י. ומעתה, הלא שנינו שקצירה כשרה כל הלילה (מגילה כ, ב), וא"כ גם ספירה כשרה כל הלילה, ולא רק בתחילתו. וכו"ה בירושלמי (מגילה פ"ב ה"ו) כל הלילה כשר לספירת העומר, ע"ש ואכמ"ל.

ד וכן יש להוכיח מדברי רב יהודאי גאון (הביאו הר"ן שם ובה"ג סוף הלכות מנחות) דמי שלא מנה בלילה הראשון לא ימנה בשאר הלילות, מ"ט דבעינא שבע שבתות תמימות וליכא. אבל בשאר לילות, אם לא מנה בלילה ימנה ביום ושפיר דמי ע"כ. והנה אם מנה בלילה הראשון היינו כל הלילה, דומיא דלא מנה בשאר לילות, שלא מנה כל הלילה. ושפיר מתקיים בכך דין תמימות.

ביאור דברי מהרי"ן בדעת הר"ן

ה ומהרי"ן בפעולת צדיק (ח"ב סי' קע"ט) כתב על חידוש זה דתמימות, דאף שהר"ן כתב דאינו נכון, מכל מקום הלא סיים הר"ן דבריו 'אבל הרמב"ם כתב דמצוה זו של ספירת העומר מוטלת על כל איש ישראל בכל מקום ובכל זמן שמע מינה דהויא דאורייתא עכ"ל מהרי"ן.

יש להקשות דאדרבה אם כן, הוי ספק דאורייתא ואין לספור סמוך לחשיכה. ודברי הר"ן לא באו לענין דין התמימות, אלא דן שם אם ספירה בזה"ד דרבנן וועל זה הביא דלפיכך כתבו התוספות שיכול לספור בספק חשיכה, והסיק כהרמב"ם דהוי דאורייתא ומומילא נשמע ג"כ דאין מקום לדברי התוספות. וכבר העיר כעין זה בנוה צדיק (שם, אות ז). ובדוחק י"ל דכוונתו, דסברת הר"ן שבכל הלילה חשיב תמימות, לא נצרכת אלא לדחות את דברי תוספות שהתירו לספור בספק חשיכה, אבל אחר שהספירה דאורייתא, א"כ מטעם זה אין לספור משחשיכה אף אם תמימות הוי רק בתחילת הלילה.

ספירה מיד בתחילת הלילה

ז והביא מהרי"ן שתי ראיות למנות בתחילת הלילה. א' מלשון הרמב"ם זמתחילת היום מונין, לפיכך מונה בלילה מליל ששה עשר בניסן משמע דמצוות הספירה למנות בתחילת הלילה, דאל"כ למה לו להאריך, היה לו לומר ומונה בלילה מליל ששה עשר בניסן. ב' מלשון הגמרא 'אימתי אתה

מוצא תמימות, בזמן שאה מתחיל לספור מבערב'. נראה שדקדק מלשון 'מבערב' ולא כתבו 'בערב' משמע מתחילת הערב. וכן מצאתי במדרש אור האפילה שכתב תמימות, זה מלמד שקצירתו בלילה. כדי לספור מתחילת הלילה ויהיו תמימות, הרי שפירש כך את לשון הגמרא, שמשום תמימות סופר מתחילת הלילה.

ספירה בשאר ימים בתחילת הלילה

ז והנה דברי מהרי"ן שם, אמורים על הספירה בלילה הראשון, שהוא בליל יו"ט שני, ויצא לדון אם להקדים את הספירה לאמירת ההלל בבית הכנסת. אך אין גילוי בדבריו מהו בשאר הלילות, האם אחר שכבר התחילו השבועות בשלמותן, אינו צריך להקפיד באיזו שעה יספור. או דלמא, בעינן שכל החמישים יום יהיו שלמים. ואם כן, צריך להקדים הספירה בכל לילה. **ת** ומדברי הר"ן שהביא את דברי תוספות בלשון 'טוב לספור ביום ראשון בספק חשיכה, כדי שיהיו שבע שבתות תמימות לגמרי, מבואר להדיא כצד א'. **וכן מתבאר** מדעת רב יהודאי גאון (הנו"ל אות ד) דתמימות שייך רק בלילה הראשון. ומפורש יותר ברס"ג (בסידורו עמ' קנ"ה) וז"ל ואם שכח לברך על העומר בלילה הראשון, לא יוכל לברך עוד בשנה זו, מפני שאינן תמימות. משום מה שחסר מהתחלתן ושוב אינן מתחילות ממחרת השבת. **וכן מפורש בלבוש** (סי' תפ"ט אות א) שכתב, ומדכתיב תמימות ש"מ שצריכין להיות השבע שבתות תמימות ולא יחסר מהם כלום, וא"כ צריכים להתחיל לספור מתחלת הלילה שנכנס יום ט"ז בניסן, שאם ימתין תוך הלילה וכ"ש עד למחרתו ביום ט"ז, לא יהיו שבתות תמימות, הלכך מצוה מן המובחר לספור בתחלת הלילה ע"כ. **וכן מבואר בהמשך דבריו** (סעיף ט) שכתב דבליל שבת [ובבית הכנסת] סופרים אחר הקידוש, דהא קידוש וספירה בהדדי חיילי בצאת הכוכבים, וקדוש שהוא תדיר קודם, וע"ש עוד טעמים. **וטעם זה קשה**, הלא תדיר זהו דווקא כששניהם שווין, אבל אם לספירה יש מעלת תמימות, יש להקדימה לקידוש וכמ"ש מהרי"ן בתשובתו שם לגבי ההלל דאף שהוא תדיר, הספירה קודמת לו. **אע"כ** דמעלת התמימות היא רק בלילה הראשון. **וכזאת יש להוכיח מדברי הרב חק יעקב** (סקט"ו) דמטעם תדיר מקדימין ק"ש וערבית לספירת העומר (ועי' עולת יצחק ח"ב סי' קכ"ד).

ט אכן מסתימת לשון התוספות והרא"ש שכתבו דמשום תמימות בעינן לספור מתחילת הלילה, יש ללמוד שהוא בכל לילה. **וכן מתבאר בדעת רב האי גאון** (שחלק על רב יהודאי, הביאו הר"ן שם) דס"ל שאין הימים מעכבים זה את זה ואם שכח יום אחד ממשיך לספור. **וכתב בניאור הלכה** (ר"ה סופר) דס"ל דתמימות קאי על כל יום ויום שסופר מבערב. אך יעו"ש שהביא מדברי הר"ן גיאת (ה'ל' חדש וספירת העומר דף כה, ב) ב' ביאורים אחרים בדעת רב האי. ומ"מ מדבריו אין ראיה אלא דתמימות שייך בכל לילה, אך אין לנו גילוי בדעתו, אם ס"ל כתוסות או כהר"ן.

וכ"כ היעב"ץ במור וקציעה (ר"ס תפ"ט) דיש להקדים הספירה ככל האפשר דשהיו מצוה לא משיהנן וזריזין מקדימין למצוה. יותר על כן במצוה זו שמצותה תיכף, מטעם נוסף מיוחד בה, משום דבעינן תמימות. **וכן דקדק בשו"ת אור לציון** (ח"ב סי' ט"ז אות א') את לשון מרן שכתב ואם שכח לספור בתחילת הלילה, סופר והולך כל הלילה. משמע שכל הלילה זה דיעבד. והיינו דחש לשיטת הרא"ש דמשום תמימות יש לספור בתחילת הלילה.

י ומכל מקום יש טעם נוסף להקדים הספירה בתחילת הלילה, מדאמר רבי שמעון, חביבה מצוה בשעתה (מנחות עב, א. ועי' לענין קצירת העומר אם דוחה את השבת מטעם זה). **וכן נראה דעת הגר"ז** שכתב (סעיף ג) דלכתחילה מצוה מן המובחר לספור בתחילת הלילה, ולא פירש מצד תמימות.

עוד טעם כתב מוהר"א סבע זלה"ה בספרו צרור המור (פרשת אמר. הביאו הגר"מ רצאבי שליט"א בקונטרס מקרא קודש אות ג) **עה"פ** וספרתם לכם. שהוא בתחילת הלילה שאז מתחיל הדין, והוא וספרתם לכם לטובתכם, להכניע בכח מצות הספירה את מדת הדין הקשה של העומר השולט בלילה, ע"ש. **עוד טעם כתב בכף החיים** (סקי"ב) דכל מה שמתאחר גורם אחיזה אל החיצונים ביותר. והוא ע"פ דברי רבינו הרש"ש זלה"ה בנהר שלום (בנדפס מחדש עמ' של"א), ואף ששם דיבר לענין לילה הראשון, ס"ל להרב כה"ח דטעם זה שייך בכל לילה. **וכן כתב החיד"א במורה באצבע** (פי' ז' אות רט"ו) שישתדל לספור לפחות קרוב לחצי שעה מהלילה.

כתב שם טוב - מדרכי רבותינו - רבי שלמה ב"ר שלום טובים זלה"ה

רבינו נתינתם בילדותו מאביו הצדיק רבי שלום זצ"ל בתימן, וכאשר עלו לאה"ק בא אליו אביו בחלום ואמר לו, שלמה תלך לישיבה, הנער שלא ידע את מהי ישיבה לא הבין למה ירמוזו מילותיו, לאחר מספר ימים הגיעו 'חבר הפעילים' למעברה כינסו את הילדים ושאלו אותם, מי רוצה לבוא לישיבה, הנער שלמה זכר את דברי אביו ופקודתו שמרה רוחו, ומיד הצטרף עמהם. ומתחילה התקשה מאוד בלימודיו בישיבה, אך מידי לילה בעלותו על יצועו היה ממתין שחביריו ירדמו ואז היה שופך שיח בדמעות שליש לפני המקום ב"ה שפתח ליבו בתלמוד תורתו, ואכן תפילותיו עשו פרי למעלה, עד שנתעלה מאוד על כל בני גילו בישיבה. וכל ימיו אהז במדה זו בבחינת 'צירתי לפניו אגיד'. התמדתו ושקדוהו היתה מפולאה, גם כשעלה לכס הרבנות היה מופיע יום יום בסדרי הכולל שבראשותו לומד בהתמדה גדולה. מוהר"ח סנואני זלה"ה שאף למד עמו בחברותא בתורת הנסתר, היה שולח אליו את כתביו בידי שליח נאמן שיעבור עליהן ויחזו דעתו. ויע"א